

אמני הקיבוץ הארצי

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 21.6.63 / תע' קבוצתית / בית-הסופר / תל-אביב

הרמה הכללית העולה של האמנות הפלסטית בישראל, משתקפת היטב גם בתערוכה הכללית של אמני הקיבוץ הארצי, למרות מס השפתיים והפראזות הנמלצות שבפתיחה לקטלוג לפיהם מדריך את האמן איש הקיבוץ "הצורך הפנימי ליצור ובדרך זו לבטא את אמונתו בחיים, באדם ובקיבוץ".

נראה שהצורך האמיתי המדריך את האמן בקיבוץ, הוא אותו צורך עצמו המדריך כל אמן בכל מקום בלי כל תוספת קיבוצית זו או אחרת, וכך גם טוב יותר. עליית הרמה האמנותית באה לא משום תודעה גוברת בחיים חברתיים משותפים, אלא ע"י העמקה של התודעה האמנותית ורגישות גוברת לצרכי צורה וצבע, המהווים את כלי הביטוי של האמן באשר הוא אמן. אופיינית מבחינה זו היא העובדה שבין למעלה מ-106 יצירות, אפשר למצוא רק אחת או שתיים שנושאת קשור במישורין בקיבוץ וגם אלה אינן אינטרפרטציה של תפיסה חברתית, אלא פשוט נופים או נושאים "פרוזאיים" אחרים.

אם להתעלם, לאור האמור לעיל, מהעובדה החברתית שהמשתתפים בתערוכה הם חברי קיבוץ (או אם לדייק, חברי הקיבוץ הארצי דווקא), נותרת תערוכה שבה משתתפים 39 ציירים ותשעה פסלים, הפועלים במסגרות סגנון וגישות שונות ושנושאים הם אותם נושאים עצמם המופיעים בכל תערוכה כללית. בין המשתתפים יש אמנים מוכרים למדי מתערוכות כלליות שונות ותערוכות יחיד, מהם בעלי סגנון מגובש יותר ומהם בתהליך חיפוש, אך כהכללה אפשר לברך על רמה שאינה נופלת, ולעיתים אף עולה, על המצויה בתערוכות כלליות אחרות.

אין כל אפשרות להזכיר את כל הראויים להזכרה מתוך תערוכה זו, אך כדאי לציין בכל זאת את מוצגיהם של הציירים יוחנן בן-יעקב, המיוצג בשתי קומפוזיציות דקורטיביות נאות; את ציורו של משה גבעתי; את מאבקו של שרגא וייל, הגובר לאט לאט על נטייתו להשתמש באפקטים ומגיע, לפחות בציורי השמן, לטיפול ציורי נאות בנושא הספרותי; את ציורה הרגיש "ילד עם בובה" של אסתר פרקל; את ציוריו היפים של יחזקאל קמחי (שאגב הופיעו כבר בתערוכת היחיד שלו); ואת נופיה הצבעוניים הבנויים היטב של סטפי שלימור-יניצקי. מבין הפסלים בולטים שלמה מאיר בתחושתו הבריאה לעיצוב נפחים וארגונים; משה סעדי בקומפוזיציות ברזל הבנויות היטב; ויהושע סגל, המשיג בפסליו משהו מהאווירה הארכאית למרות המפגש הרחוק עם הנרי מור.

כאמור, אלה הם רק חלק מהאמנים הראויים לציין במסגרת התערוכה, שבהחלט כדאי

לבקר בה. 154

יואב בראל, בין פיכחון לתמימות: על האמנות הפלסטית בשנות ה-60 בתל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, 2004